

ARTISTIEK LEIDER LIESBETH COLTOF OVER HUMAN CARGO

Op 25 september 2010 opent De Toneelmakerij seizoen 2010-2011 met de première van *Human Cargo*. *Human Cargo* gaat over ontheemding: over wat het betekent als je plotseling moet vluchten en al je zekerheden in één keer kwijtraakt. Voor dit grootschalige project werkt De Toneelmakerij samen met studenten van de Regieopleiding en de Toneelschool&Kleinkunst Academie van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en studenten vormgeving van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Liesbeth Coltof, artistiek leider van De Toneelmakerij, is samen met theatermaker Giselle Vegter initiatiefnemer van *Human Cargo*. Liesbeth Coltof vertelt over de samenwerking met een nieuwe generatie makers, over het Rozentheater dat tot toevluchtsoord wordt verbouwd. En over *Human Cargo*, de mens die handelswaar wordt omdat dat de enige mogelijkheid is om te overleven.

Liesbeth Coltof: 'In 2009 waren wereldwijd bijna 9 miljoen mensen op de vlucht. 246.210 van hen kwamen in Europa terecht. 14.910 mensen vroegen asiel aan in Nederland. Zij moesten huis en haard achterlaten op de vlucht voor geweld of uitzichtloze armoede. Zij gaven alles wat ze hadden in de hoop op een veilig en beter bestaan. En andere mensen maken daar gebruik van, want aan vluchtelingen wordt geld verdiend, heel veel geld. Wij zijn begonnen bij de vragen: "Hoe reageer je als alles wat je kent in één klap kantelt? Als je geen thuis meer hebt en telkens opnieuw moet bewijzen wie je bent?" Je "zijn" dat zo vanzelfsprekend was, is plotseling omstreden, verdacht en aanleiding voor vervolging. Maar *Human Cargo* vertelt niet alleen het verhaal van de vluchtelingen. Ook de mensen die grof geld verdienen aan de vluchtelingenindustrie en zij die politiek verantwoordelijk zijn, trekken voorbij. En de mensen die hen opvangen, soms liefdevol, soms kil, krijgen een stem. Want wat moeten wij in het ogenschijnlijk zo rustige Nederland met de levens van deze ontheemden?'

'Zo ontstaat een beeld van de onvoorstelbare complexiteit en veelkleurigheid van een situatie die ons allen aangaat. Ik merk dat er veel misverstanden bestaan rondom het probleem van de vluchtelingen in Nederland. Zo wordt het aantal vluchtelingen dat hier jaarlijks onderdak vindt, door de meeste mensen schromelijk overschat. Het is ook moeilijk om medeleven te hebben met mensen die je niet kent en die jouw levenssfeer nooit raken. De eerste reactie is dan ook vaak: "Wat heb ik er mee te maken?" Tegelijk bestaat de kleine geïsoleerde en overzichtelijke wereld, waar veel mensen naar terug verlangen, niet meer. Als er in Amerika iets grondig mis gaat, worden hier mensen ontslagen. Als in China de economie instort, raken in Brazilië mensen hun huis kwijt. Ontwikkelingslanden heten nu opkomende markten en geld is de motor van de hulp. Maar in dit multinationale geweld raken veel mensen vermalen. Oorlogen worden gevoerd, extreme armoede wordt getolereerd. Delen en medeleven lijken ouderwetse begrippen te worden. Maar elke vluchteling is een mens met een eigen verhaal. En al die verhalen samen vertellen iets over onze samenleving en over hoe wij verantwoordelijkheid voor elkaar willen nemen. Misschien gaat het mij wel om die verantwoordelijkheid, om die gestalte te geven. In de film *Le temps du loup* van Michael Haneke worden de leden van een gewone Franse familie op weg naar hun buitenhuis, van het ene op het andere moment vluchteling in eigen land. Waarom is hen onduidelijk maar ze zijn nergens meer welkom, niemand trekt zich hun lot aan. Dat vond ik een mooi uitgangspunt: wat als het ons overkomt?'

Voor *Human Cargo* wordt het Rozentheater drie weken lang een toevluchtsoord voor mensen zonder thuis, een wereld van koffers, bedden en verhalen, van onderhandelen om te overleven. Het publiek trekt er in kleine groepjes doorheen. De toeschouwers zijn overgeleverd aan de bewoners die hen meenemen, doorgeven aan een ander, hen achterlaten zonder aanwijzing hoe nu verder - hun lot ligt in handen van onbekenden, net als mensen op de vlucht. De tocht leidt langs vier jonge mensen die zich voorbereiden op de vlucht uit hun land waar ze niet langer veilig zijn. Langs een oude man die probeert te overleven in het land van aankomst. Door de brei aan cijfers en statistieken. Op de trap in een hoekje luisterend naar een prachtig lied over thuis. Aan het einde blijkt dat bezoekers uit de andere groepjes een heel andere voorstelling hebben meegemaakt. Geen reis is dezelfde.

Human Cargo is het tweede samenwerkingsproject van De Toneelmakerij met een van de grote Nederlandse toneelscholen. Het eerste was *BANG!*, de opening van seizoen 2009-2010, met schrijvers, acteurs en vormgevers van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU). Zij gingen op allerlei manieren

aan de slag met het thema angst. Liesbeth Coltof: 'Ook toen volgde het publiek verschillende routes door het Rozentheater langs kleine en grotere voorstellingen. Met *Human Cargo* gaan we een stap verder. Het hele theater wordt omgebouwd. De vormgevers nemen alle ruimtes en gangen onder handen. De toeschouwer komt in een andere wereld met de acteurs als haar bewoners.'

Voor *Human Cargo* wordt samengewerkt met studenten van de Regieopleiding en de Toneelschool & Kleinkunstacademie van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK). Onder leiding van mede artistiek leider van De Toneelmakerij Ad de Bont, schreef een aantal van hen in de eerste helft van 2010 de teksten. Hun opdracht was een keur aan materiaal te leveren: monologen, korte scènes voor twee acteurs, grotere scènes voor vier acteurs en liederen. De vormgeving is opnieuw in handen van studenten van de HKU. De Toneelmakerij levert regisseurs, spelers, dramaturgen en de begeleiding en leiding van het project. 'Het is een bijzondere manier van werken, zowel voor de studenten als voor onszelf. De studenten maken voor het eerst kennis met de theaterpraktijk buiten school en met de kwaliteitseisen die het spelen voor publiek vraagt. Ons bieden deze projecten de ruimte om te experimenteren en plannen uit te proberen. De wens om *Human Cargo* te maken bestond al langer, maar het realiseren ervan was ingewikkeld vanwege de grote hoeveelheid medewerkers die nodig is. Toen duidelijk werd dat de AHK mee wilde doen, zagen we onze kans om het plan alsnog uit te voeren. De opleidingen van de AHK zijn groot. Samen met twee van onze eigen acteurs en regisseurs beschikken we over in totaal achttien spelers en zes regisseurs. Zo leren we in korte tijd een hele nieuwe generatie theatermakers kennen, en zij ons. Het legt de basis voor een uitgebreid netwerk dat ook na afloop van het project nog lang van waarde is.'